

De geschiedenis van Teteringen.

Van geschiedenis naar toekomst!

In onderstaande negen onderwerpen (kopie van artikelen die zijn verschenen in het wijkblad "Aller-Lei" geven we beeld van de grote veranderingen die in Teteringen zijn opgetreden. Vanuit een klein boerendorp in een agrarische gemeente, waar het sociaal culturele en maatschappelijke leven zich afspeelde in de kerk en rondom het kerkplein, naar een kleine stad met zelfs wijken.

Door de bouw van veel woningen in de jaren '70 veranderde er al veel. Nog veel meer is er de laatste jaren veranderd door de grootschalige bouwplannen in de Bouverijen, Meulenspie en het landhuizegebied in de Hoge en Lage Gouw. Daardoor ontstaan er zelfs in Teteringen buurten die actief zijn om samen zaken op te pakken. Voorbeelden daarvan zijn de Buurttuin bij de Heesterbos en de gecombineerde speeltuin aan de Ganzendreef. Ook zal in de toekomst nog een grote speeltuin worden gerealiseerd aan de Branderij. Werd vroeger veel vanuit "ons" gemeentehuis aan het Hoeveneind georganiseerd, nu nemen we zelf initiatieven om zaken van de grond te krijgen. Ook in de gemeente Breda wordt steeds meer overgelaten aan de inwoners van het dorp. Een voorbeeld daarvan is de oprichting van het nu een jaar bestaande "Dorpsplatform" (www.dorpsplatformteteringen@gmail.com) dat betrokken is bij de toekenning van activiteitsubsidies en adviezen geeft om deze te organiseren. In de komende jaren zal het aantal inwoners van Teteringen nog sterk groeien door tot het jaar 2022 de bouw van meer dan 500 woningen in de Bouverijen en er bestaat nog steeds de mogelijkheid dat Breda alsnog het plan voor de bouw van meer dan 400 woningen in de Woonakker (ten noorden van de Mortelweg) uit de mottenballen haalt. De coöperatie Droomwonen heeft daar ideeën voor, zoals bleek uit recent ontvangen informatie van deze organisatie. In het komende jaar zal ook duidelijk worden of het gepresenteerde bouwplan voor het winkelcentrum aan de Scheperij ook werkelijk wordt gerealiseerd en dat het oude hart van Teteringen een broodnodige (ook functionele) facelift zal krijgen. Het is ook te hopen dat de komst van veel nieuwe inwoners ook betekent dat deze helpen en nieuwe ideeën aandragen om Teteringen levendig, gezellig en "Dorps" te houden. Alles zal afhangen of we blijven geloven in "Samen Teteringen".

Het grondoppervlakte van het Boerendorp wordt steeds kleiner!

Reeds in het jaar 1300 kwam Teteringen met allerlei schrijfwijzen voor in de historische geschriften. Het bestond uit een zeer uitgestrekt gebied rondom de vesting Breda in een soort hoefijzervorm vanaf Princenhage via wat nu Heusdenhout heet tot en met de Hoge Vuchtpolder. Dit was een gebied met stuifzanden, heide en een groot veengebied. Vanwege de vele beekjes met klaterend water heeft de eerste nederzetting de naam "Taeteringen" gekregen. Het gebied was dun bevolkt en de bewoners leefden vooral van eenvoudige landbouw en veehouderij. Dit komt vooral naar voren uit de monumentale hoeven en schuren aan het Moleneind en het Hoeveneind. Eeuwenlang maakte Teteringen een geleidelijke groei door. Het agrarische karakter verdween in de jaren '60 met de komst van vele forenzen (waarvan veel militairen uit de Bredase kazernes) en door de bouw van woningen aan de oostzijde van de Oosterhoutseweg.

Wel werd door verschillende herindelingen het grondgebied van Teteringen steeds kleiner door delen van het grondgebied over te moeten dragen aan de uitbreidende stad Breda. Per 1 januari 1997 werd de hele gemeente Teteringen (toen 5700 inwoners) samen met Bavel, Ulvenhout en Prinsenbeek samengevoegd met de Gemeente Breda. De volgende keer zullen we ingaan aan dit proces van de herindeling.

Teteringen net voor de annexatie!

De vorige maal is iets vermeld over de historie van v?r 1990, nu meer over hoe Teteringen er uit zag net voor de annexatie door Breda. De zelfstandige gemeente Teteringen heeft altijd goed voor haar inwoners gezorgd met prima voorzieningen voor sport, bibliotheek, dorps huis en ook de verenigingen konden rekenen op financi?e en organisatorische steun van het bestuur en het ambtelijk apparaat. Dat bleek wel uit het feit dat meerdere verenigingen vanuit het gemeentehuis werden georganiseerd. Ook het secretariaat van het toen reeds bestaande wijkblad Aller-Lei was gevestigd in het gemeentehuis. Wat betreft het woningbouwprogramma wilde Teteringen wel sterker groeien, maar daar stak de provincie een stokje voor. Breda had voorrang, maar had te weinig grond om te bouwen! Toch begon ook in Teteringen het besef door te dringen dat een annexatie met Breda (of Oosterhout zoals enkelen liever zouden willen) wellicht niet was tegen te houden. Om te voorkomen dat De Hoge Vucht tegen Teteringen zou worden aangebouwd heeft Teteringen toen toestemming gegeven voor de aanleg van een golfbaan aan de noordwestkant van Teteringen (waar nu de 21 sociale huurwoningen aan de Aanstede worden gebouwd). Toen de dreiging van de annexatie steeds duidelijker werd heeft Teteringen een besluit genomen om het gehele bezit aan huurwoningen over te doen aan een Bredase woningbouwvereniging. De gelden die daaruit vrijkwamen zijn ge?vesteerd in de vernieuwing van het Willem Alexanderplein, de reconstructie van de Hoolstraat en de Langelaar en nog veel meer ten behoeve van de eigen bevolking. Achtergrond was “Breda blijft van onze centen af!”.

Klaar voor de annexatie!

Zoals eerder geschreven had de voormalige gemeente Teteringen door de verkoop van het woningbouwbedrijf voldoende middelen om het dorp nog voor de herindeling aan te passen. Het belangrijkste was de herinrichting van de Hoolstaat en het Willem Alexanderplein. In combinatie met het eenrichtingverkeer, het gebrek aan parkeervoorzieningen en de smalle hobbelige strook voor voetgangers achteraf geen gelukkige keuze. Het is dan ook geen wonder dat vrijwel alle winkels daar zijn verdwenen. Het Willem Alexanderplein werd meer een echt plein met ruimte voor parkeren, evenementen, een gedenkzuil, een mooie koepel en een kuil voor activiteiten. Helaas ligt deze kuil daar al bijna 20 jaar op te wachten. De gemeenteraad van Teteringen heeft op de valreep van de datum van de herindeling nog snel besloten om veel bouwvergunningen af te geven voor de eigen bevolking. Ook werd het steeds duidelijker dat de afstand van de inwoners tot het bestuur en het ambtelijk apparaat van de stad Breda groter zou worden. Om die reden is met medewerking van het gemeentebestuur met een notariële akte op 28 december 1994 de Dorpsraad opgericht. Deze heeft later een belangrijke rol gespeeld bij de plannen van Breda voor Teteringen. Dit speelde ook in Bavel, Ulvenhout en Prinsenbeek.

Ook daar werden in navolging van Teteringen Dorpsraden opgericht, die zich samen met later ontstane wijkraden hebben verenigd in een platform. Dus toen op 1 januari 1997 de herindeling met Breda een feit werd, stond Teteringen klaar om het hoofd te bieden aan de plannen van Breda. Dat begon al snel met veel bouwplannen, maar daarover de volgende keer meer!

De plannen van Breda!

Direct na de samenvoeging van Teteringen met Breda, is de gemeente Breda naar buiten gekomen met plannen voor grootschalige woningbouw, maar daarover later meer. Ook werd erkend dat door de toename van het aantal inwoners een uitbreiding van winkels nodig was. Dat zou plaatsvinden op het Willem Alexanderplein. Er werd daarom een plan gemaakt voor een grote supermarkt aan de zuidzijde van het plein en een groot complex van vier woonlagen (ongeveer op de bekende kuil en een deel van het plein) met winkels, woningen en een ondergrondse parkeergarage voor de bewoners van de te bouwen appartementen. Hoofdproblemen waren daarbij de smalle toevoerwegen en met name het gebrek overblijvende parkeerruimte. Dat was de reden dat dit plan niet door is gegaan en de focus kwam te liggen op een uitbreiding van het winkelcentrum op het Scheperijplein. Een alternatief: het zogenaamde “Haltermodel” met bij voorbeeld één supermarkt op beide pleinen werd commercieel duidelijk onwenselijk geacht. Het afzien van de plannen voor de winkels op het Willem Alexanderplein hebben de Gemeente Breda en de projectontwikkelaars veel geld en energie gekost! Mede door de problemen met de verkeersafwikkeling van de nieuwbouwplannen is ook de verdere planvorming voor de Scheperij op een laag pitje komen te staan. Gelukkig schijnt er door de aantrekkende woningmarkt en de vele nieuwe nieuwbouwplannen licht aan de horizon en verwachten wij dat deze lang verwachte plannen voor het Scheperijplein snel openbaar zullen worden gemaakt (of reeds zijn?). De volgende keer zal ingegaan worden op het gevecht over de verkeersafwikkeling.

Weerstand in Teteringen over verkeer!

In het vorige artikel is ingegaan op de ontwikkeling van de winkels, waarover inmiddels meer duidelijkheid is gekomen door het besluit van het College van B&W. Nu aandacht voor de bouwplannen zoals de gemeente Breda deze al in mei 1999 presenteerde in de vorm van het Structuurplan Teteringen. Dat voorzag in de bouw van bijna 3000 woningen op het grondgebied van onze voormalige gemeente. Als eerste presenteerde het bedrijf Gebroeders de Wilde de voorstel voor de aanleg van een golfbaan en een groot bouwplan in Om de Haenen. Vooral tegen het uiterlijk van deze echte Vinex-wijk met witte huizen en zwarte appartementen ontstond veel weerstand. Echter de gemeente heeft de bouwvergunning snel verleend ondanks de vele bezwaren. Naast het uiterlijk van de wijk, dat niet aansloot bij de rest van het dorp, waren er grote zorgen over de verkeersafwikkeling van de vele nog te bouwen huizen.

De gemeente was echter van mening dat een MER (milieu-effecten-rapportage) voor de bouw van deze 3000 woningen niet nodig was. Door deze houding van de gemeente is er een storm van protest op gang gekomen waarbij de vereniging “Teteringen Verstikt” en de Dorpsraad via een bezwarenprocedure bij de gemeente, vervolgens bij de rechtbank en uiteindelijk bij de Raad van State de juridische strijd is aangegaan.

In juni 2004 heeft de Raad van State uitgesproken dat er wel degelijk een MER moest worden opgesteld en dat er geen nieuwe bouwplannen mogen worden verleend zolang deze rapportage niet is vastgesteld. Na veel overleg is dat in februari 2006 gebeurd. Uit de MER bleek dat er een oplossing moest komen voor het verkeer op de Oosterhoutseweg en de aansluiting op de Nieuwe Kadijk. Het vergde weer een hele tijd voordat de plannen daarvoor gereed waren. Als gevolg daarvan heeft de bouw van nieuwe woningen 7 jaar stilgelegen.

Zoeken naar oplossing voor verkeer!

Een van de meest besproken onderwerpen in Teteringen is het verkeer. In opdracht van de Raad van State moest er na 2006 een oplossing gevonden worden voor het plaatselijke en doorgaande verkeer. Als gevolg daarvan werden vele bijeenkomsten belegd met voor- en tegenstanders van verschillende mogelijkheden. Het plan voor het kappen van de bomen op de Oosterhoutseweg en het verkeer laten rijden over de parallelwegen veroorzaakte zoveel commotie, dat de vereniging Leefbaar Parallel werd opgericht. De bewoners aan de oostzijde van Teteringen (verenigd in de vereniging Bos en Water) waren voor een westelijke rondweg en een opgerichte club inwoners aan de westzijde streefde naar een parallelweg langs de A16. Ook werd er discussie gevoerd over hoe het verkeer aangesloten moest worden op de Noordelijke Rondweg. Ook de beide bestaande clubs Teteringen Verstikt en de Dorpsraad hebben een duidelijke rol gespeeld bij de uiteindelijk gekozen oplossing. Deze hield in dat er een ongelijkvloerse kruising kwam met de noordelijke rondweg (Nieuwe Kadijk) en het verkeer van de aan te leggen wijk de Bouverijen een aparte zuidelijke aansluiting kreeg op de Oosterhoutseweg. Ook werd een ontwerp gemaakt voor een verkeerssysteem dat de het verkeer op deze weg en de Nieuwe Kadijk continu volgt. Het voorstel om het Moleneind af te sluiten en ook de Aanstede is op indringend verzoek (nog) niet doorgevoerd. Dat zou ook nu nog veel gevolgen hebben voor de inwoners. Om het openbaar vervoer tussen Breda en Oosterhout te verbeteren heeft dit voorrang bij de kruisingen. Deze voorrang geldt ook voor de bushaltes, immers om de bomen te sparen stoppen de bussen op de rijbaan, wat helaas negatieve gevolgen heeft voor de doorstroming. Uiteindelijk was er in 2008 een definitief plan voor alle meer dan 20 miljoen euro kostende aanpassingen. Het sluitstuk: de tunnelbak met de naam “Poort Napoleon” werd op 3 oktober 2010 feestelijk geopend. Het verkeer kreeg daardoor voorlopig weer lucht. Toch zal er ook in de toekomst nog veel gesproken worden over deze drukke verkeersader.

Nieuwe aansluiting op Nieuwe Kadijk!

In het voorgaande artikel van deze serie is stilgestaan bij de oplevering van de ongelijkvloerse kruising met de Nieuwe Kadijk. Vanaf dat moment kon de aanleg van de Bouverijen pas goed beginnen. Dat gebeurde door de aanleg van de waterplas met de naam Waterakkers. Dit natuurgebied heeft tevens een zeer belangrijke functie bij het zuiveren van oppervlaktewater uit de gescheiden rioolssystemen en levert schoon water aan het meer dan 100 hectare grootte natuurgebied in de Vuchtpolder. Dit gebeurt door middel van met riet gevulde verticale filterbakken die door een vijzelsysteem worden gevuld. Na het filteren wordt dit water verder gezuiverd in de met waterplanten gevulde bekkens en vervolgens opgeslagen in het grote bekken ten noorden van het fietspad naar Breda-Noord. Bij de aanleg van het gebied werd door de provincie wel als voorwaarde gesteld dat er sprake moest zijn van een zogenaamde “gesloten grondbalans”. Dat wil zeggen dat er geen grond of zand mocht worden afgevoerd. Aangezien er nog geen duidelijkheid was over de aanleg van de wegen is besloten om het vrijkomende zand dat vrijkwam bij het uitgraven van de waterplas op te slaan en pas later te gebruiken voor de ondergrond van de aan te leggen wegen. Dat is de reden dat deze zandberg op dit moment steeds kleiner wordt. Zodra er duidelijkheid is over de resterende bouwplannen zal zowel de voorraad zand als de vrijgekomen zwarte grond worden geëgaliseerd. Bij het ontgraven van de Watersakkers is ook een grote hoeveelheid leem vrijgekomen, dat is van grote betekenis geweest bij de aanleg van de oevers. Hierdoor is er door water en wind nauwelijks afslag ontstaan aan de veelal kwetsbare oevers. Pas na de aanleg van de ontsluitingswegen kon de bouw van 644 woningen pas echt beginnen. Maar nu gooid de crisis in de bouw weer roet in het eten, daarover later meer.

Bouw van multifunctionele schoolcomplexen!

Na het gereedkomen van de aanleg van de Waterakkers kon de bouw van woningen pas echt beginnen. Door de malaise in de bouw kwam dat traag op gang. Toch was de gemeente van mening dat de voorzieningen op orde gebracht moesten worden. In verband daarmee werden plannen gemaakt voor de bouw van twee grote multifunctionele gebouwen. Om een goede spreiding te krijgen werd besloten om de KBS Helder Camara, Dorpshuis ‘tWeb, de Kober-kinderopvang en een sportzaal onder te brengen in De Stee en OBS De Springplank, de KBS de Wegwijzer, de bibliotheek, de jeugdruimte en Kober-kinderopvang in De Mandt. Hierdoor kwamen de vestigingen van de Helder Camara en de Wegwijzer aan de Groenstraat te vervallen. Bij de bouw van De Mandt (Multifunctionele Accommodatie Nieuwe Dorpsrand Teteringen) is rekening gehouden dat dit gebouw in de toekomst kan worden uitgebreid. Beide gebouwen zijn in 2012 in gebruik genomen. Teleurstellend is het feit dat de jeugdruimte nooit werkelijk in gebruik is genomen als gevolg van onvoldoende steun vanuit de gemeente voor de exploitatie. Daarnaast werd een half jaar na de opening van de nieuwe fraaie bibliotheek besloten deze te sluiten na afloop van het vijfjarige huurcontract. De uitgekilde functie van de bibliotheek is nu (weer) ondergebracht in ‘tWeb. Het doel van alle plannen was om de sociaal-culturele activiteiten goed te spreiden over Teteringen. Mede in combinatie met de inmiddels bekend gemaakte plannen voor de Scheperij komt het zwaartepunt van Teteringen sterk te liggen ten oosten van de Oosterhoutseweg.

Voor een evenwichtig dorp blijft daarom aandacht voor het verbeteren van de functie en de uitstraling van het Willem Alexanderplein een eerste vereiste.

Ontwikkelingen in het onderwijs.

In de vorige bijdrage is een beeld gegeven van de bouw van de beide multifunctionele gebouwen De Mandt en De Stee. Nu iets over het onderwijs zelf. Van origine had het katholieke dorp twee katholieke basisscholen: De Helder Camara en de Wegwijzer. Daarnaast was er in de Hoolstraat nog een huishoudschool. Dit laatste schooltype bestaat inmiddels niet meer. Door de behoefte aan openbaar basisonderwijs is daar later de Springplank aan toegevoegd. Na een aarzelend begin en zelfs een mogelijke sluiting als gevolg van een te laag aantal leerlingen bestaat deze school nog steeds mede dankzij de actieve inzet van ouders. Toen de plannen voor de bouw van de beide moderne schoolgebouwen werden uitgewerkt heeft het openbare Nutsonderwijs tegen de wil van de gemeente Breda door een uitspraak van de Raad van State het recht gekregen om ook in Teteringen een school te beginnen. Aangezien deze school eerder mocht beginnen dan de beide nieuwe schoolgebouwen waren opgeleverd is een tijdelijke oplossing gekozen. Dit hield in dat Het Nutsonderwijs gehuisvest werd in de voormalige vestiging van de Springplank aan de Breeschot en dat voor de Springplank tijdelijke huisvesting is gezocht in een uit containers opgezet gebouw aan de Aanstede. Dit gebouw is pas onlangs verdwenen en heeft plaatsgemaakt voor de bouw van 21 sociale huurwoningen. In 2012 zijn de beide nieuwe schoolgebouwen in gebruik genomen. Inmiddels is de Nutsschool gegroeid, maar het leerlingenaantal kan op deze locatie niet verder groeien dan naar 200 leerlingen. De keuze van de ouders en de bouw van veel nieuwe woningen zal van veel betekenis zijn voor de verdere behoefte aan onderwijsruimte.